

บทที่ 5

สรุป

จากการศึกษาภูมิหลังทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมในบทข้างต้น สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์เหตุการณ์ในเรื่องสั้น และพบว่ามีปัจจัยต่างๆ ที่สนับสนุนหรือเอื้ออำนวยให้เกิดเหตุการณ์กบฏสันติภาพ ที่วิเคราะห์ได้จากเรื่องสั้น ในที่นี้ได้แก่

1. สภาพเหตุการณ์ทางการเมือง ได้แก่ การเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง มีการกบฏและการปฏิวัติเกิดขึ้นหลายครั้ง ในช่วงระยะเวลาที่รัฐบาลรัฐประหาร โดยมีจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นผู้นำคณะรัฐบาล การจำกัดการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อรัฐบาล รวมทั้งการกำจัดศัตรูทางการเมืองโดยใช้มาตรการรุนแรง ประชาชนไม่สามารถวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล ทำให้รัฐบาลใช้กฎหมายการปราบปรามการกระทำความผิดเป็นคอมมิวนิสต์ในการกำจัดฝ่ายตรงข้าม

2. สถานการณ์ของโลกหลังสงครามโลกครั้งที่สอง มนุษย์ได้ตระหนักถึงภัยอันร้ายแรงของสงคราม ทำให้เกิดการรณรงค์เรียกร้องสันติภาพขึ้นทั่วไปในสังคมไทย นอกจากนี้รัฐบาลได้แสดงนโยบายร่วมสนับสนุนสหประชาชาติ ส่งทหารเข้าร่วมในสงครามเกาหลี ทำให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นคัดค้าน

3. ปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม ความยากจน ความอยุติธรรม ความไม่เท่าเทียมกัน ทำให้นักเขียนรู้สึกว่าเป็นความรุนแรงเชิงโครงสร้างที่เกิดขึ้นในสังคม การนำข่าวสารและสิ่งของไปแจกให้กับประชาชนชาวอีสานที่ประสบกับความแห้งแล้ง จึงเป็นการแก้ปัญหาในเชิงโครงสร้างเบื้องต้น

4. ในด้านวงการวรรณกรรม เกิดแนวความคิดศิลปะเพื่อชีวิตแบบสังคมนิยม พ.ศ. 2493 ทำให้นักเขียนมีสำนึกทางสังคมมากขึ้น และเห็นว่างานเขียนเป็นส่วนหนึ่ง ในการแก้ปัญหาสังคม นักเขียนชมรมนักประพันธ์กลุ่มที่ศึกษาและสนใจแนวคิดนี้ กลายเป็นกลุ่มกบฏสันติภาพ

ปัจจัยทั้งหมดทำให้นักเขียนทั้งสามเขียนเรื่องสั้นเพื่อแสดงความสัมพันธ์กับแนวคิดเรื่องสันติภาพ

ในการวิเคราะห์เรื่องสั้น ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีสันติภาพจากนักทฤษฎีหลายท่านมาใช้ในการวิเคราะห์ ซึ่งประกอบไปด้วย ทฤษฎีสันติภาพของอาดัม เคิร์ล ซึ่งเป็นการใช้ทฤษฎีสังคมวิทยาใช้ในการอธิบายสภาพแห่งสันติ ทฤษฎีความขัดแย้งของราล์ฟ ดาห์เรนดอร์ฟ และหลุยส์ โคเซอร์ ซึ่งเป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงการใช้อำนาจและการกระจายอำนาจในสังคมสองระดับ คือระดับจุลภาคและระดับมหภาค นักทฤษฎีทั้งสามมีความเห็นในลักษณะคล้ายตามกันถึงการสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นได้ในสังคม จะต้องมีการกระจายอำนาจอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ส่วนทฤษฎีที่นำมาใช้ในการศึกษามากที่สุดคือ ทฤษฎีการแก้ไขความขัดแย้งด้วยการไม่ใช้ความรุนแรงของฮิน ชาร์ป เรียกว่าเป็นการแก้ไขความขัดแย้งในลักษณะของสันติวิธี ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 6 ประการ ได้แก่ การไม่ต่อต้าน (Nonresistance) การตกลงประนีประนอมอย่างจริงจัง (Active Reconciliation) การต่อต้านทางศีลธรรม (Moral Resistance) การใช้ความรุนแรงเป็นบางเรื่อง (Selective Nonviolence) สัตยาเคราะห์ (Satyagraha) และการปฏิวัติไร้ความรุนแรง (Nonviolent Revolution) ความขัดแย้งสามารถนำมาใช้วิเคราะห์เรื่องสั้นได้ 5 ข้อ ส่วนลักษณะการแก้ไขความขัดแย้งแบบสัตยาเคราะห์ตามหลักการของมหาตมะ คานธี ไม่พบในเรื่องสั้น และในท้ายสุดเป็นการวิเคราะห์สันติภาพในเชิงทฤษฎีแบบโยฮัน กัลดุง ซึ่งมองสันติภาพในเชิงโครงสร้าง

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า ความเห็นของวิวัฒน์ คติธรรมนิษฐ์ ที่ได้แบ่งกลุ่มต่างๆ ที่เข้ามามีบทบาททางการเมืองโดยการสนับสนุน “สันติภาพ” ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มซึ่งสนับสนุนสันติภาพด้วยความเชื่อมั่นว่าสันติภาพเป็นสิ่งที่ดีโดยความบริสุทธิ์ใจ กลุ่มที่ต้องอาศัย “สันติภาพ” เป็นศาสนแสดงความไม่พอใจและวิพากษ์วิจารณ์นโยบายต่างประเทศ นโยบายความมั่นคงภายในของรัฐ และกลุ่มสุดท้ายคือกลุ่มที่มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการเปลี่ยนแปลงสังคม เศรษฐกิจ การเมืองในระดับพื้นฐาน แต่จากการวิเคราะห์เรื่องสั้นดังกล่าวพบว่า นักเขียนทั้งสามมีทัศนะร่วมกันในการเข้าร่วมการสนับสนุนสันติภาพ คือ การสนับสนุนสันติภาพอย่างบริสุทธิ์ใจ และต้องการอาศัยสันติภาพเป็นสื่อในการวิพากษ์วิจารณ์สังคมที่ปกครองโดยนักการเมืองคณะรัฐประหาร รวมทั้งต้องการที่จะให้มีการร่วมมือกันเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคมในระดับพื้นฐานให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิม หรืออีกนัยหนึ่งจะเรียกได้ว่า จุดมุ่งหมายทั้งสามข้อเป็นจุดมุ่งหมายของทุกคนที่เข้าร่วมการเรียกร้องสันติภาพ ดังนั้นจึงไม่สามารถแยกคนที่สนับสนุนสันติภาพออกเป็นกลุ่มๆ ตามจุดมุ่งหมายข้างต้นได้ แต่เป็นการแสดงจุดมุ่งหมายที่หลากหลายของกลุ่มคนกลุ่มหนึ่ง

นอกจากนี้ กลุ่มที่สนับสนุนสันติภาพนั้นส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นนักหนังสือพิมพ์ และในการศึกษาวิเคราะห์แนวคิดสันติภาพในเรื่องสั้น นักเขียนได้ตีความ “สันติภาพ” ในลักษณะที่บริสุทธิ์ และใช้การเรียกร้องสันติภาพเป็นการแสดงความคิดเห็นในการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลและตามหน้าที่ของสื่อมวลชน นักเขียนทั้งสามคนต่างก็มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในระดับพื้นฐาน เห็นได้จากการจบของเรื่องสั้นที่มักมีการเรียกร้องความเสมอภาค ความยุติธรรม อีสรภาพ ซึ่งเป็นแนวคิดหลักของสันติภาพอยู่เสมอ

ในการใช้ทฤษฎีสันติภาพมาวิเคราะห์แนวคิดสันติภาพในเรื่องสั้นของนักเขียนกลุ่มกบฏสันติภาพ พบว่าเรื่องสั้นต่างๆ ของนักเขียนทั้งสามคนสามารถแบ่งความขัดแย้งออกได้เป็น 3 ลักษณะใหญ่ๆ คือ ความขัดแย้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ในการที่นักเขียนทั้งสามคนอยู่ในวงการวรรณกรรมและวงการหนังสือพิมพ์จึงทำให้เกิดงานที่มีการสะท้อนภาพของสังคมร่วมสมัยในงานเรื่องสั้น และนักเขียนได้ใช้เรื่องสั้นเป็นสนามในการแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์สังคม ดังนั้นขณะที่สังคมเกิด

กระแสการเรียกร้องสันติภาพ แนวคิดเรื่องสันติภาพจึงสะท้อนออกมาในงานเขียนอย่างชัดเจน

ลักษณะของแนวคิดสันติภาพที่ประกอบด้วยแนวคิดสำคัญคือ การเรียกร้องต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งเสรีภาพ ความเสมอภาค ความยุติธรรม และอิสรภาพ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาสังคม แนวคิดดังกล่าวมีลักษณะใกล้เคียงแนวความคิดของมาร์กซิสม์ กลุ่มกบฏสันติภาพซึ่งประกอบด้วยนักเขียนนักหนังสือพิมพ์จำนวนมากมาย จึงถูกขั้บยั้งจากรัฐบาลและเกิดการจับกุมจนเป็นคดีการก่อกบฏขึ้น เพราะการแสดงทัศนะวิพากษ์วิจารณ์สังคมเป็นการต่อต้านนโยบายของรัฐ ชักจูงให้ประชาชนคัดค้านนโยบายของรัฐบาล ทั้งที่ในความเป็นจริงนักเขียนทั้งสามเพียงแต่มุ่งเรียกร้องสันติภาพให้เกิดขึ้นในสังคมเท่านั้น

แนวคิดเรื่องสันติภาพของนักเขียนกลุ่มกบฏสันติภาพจึงเป็นแนวคิดสันติภาพที่หมายถึงสันติภาพในเชิงบวก ที่มีใช้เพียงสภาวะที่ปราศจากสงครามเท่านั้นสันติภาพในความหมายของนักเขียนทั้งสามท่านจึงเป็นอุดมคติที่มีความหมายรวมไปถึงสังคมที่สงบสุข ประชาชนในสังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดี ทั้งสามท่านเชื่อว่าสันติภาพในความหมายของท่านทั้งสามนั้นสามารถเกิดเป็นจริงขึ้นได้ ด้วยความร่วมมือแรงร่วมใจของคนในสังคมและเป็นอุดมคติที่สามารถเป็นจริงได้โดยที่ทุกคนมีความพยายาม ถึงแม้ว่าจะใช้ระยะเวลายาวนานเพียงใดก็ตาม

ในการศึกษาถึงความแตกต่างในงานเขียนของนักเขียนทั้งสามคนพบว่า งานเขียนของศรีบูรพาจะมีแนวคิดในเรื่องศาสนาและปรัชญาไปเกี่ยวข้องอยู่ โดยแสดงให้เห็นในทัศนะของการสร้างสันติภาพว่า หากจะสร้างสรรค์สันติภาพให้เกิดขึ้นในสังคมต้องเริ่มจากสันติภาพในจิตใจก่อน เมื่อจิตใจดีก็จะนำไปสู่การมีสังคมที่ดี น่าเสียดายในการใช้แสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์จะมีลักษณะปลุกปลอบและแนวแนวทางในการแก้ปัญหาสังคม ส่วนงานเขียนของกุติศ อินทุศักดิ์ จะมีลักษณะของมาร์กซิสม์ค่อนข้างมาก คือมุ่งที่จะให้มีการเปลี่ยนแปลงสังคมและมุ่งให้สังคมเกิดความเสมอภาค

ชนชั้นล่างหรือกรรมกรจะมีกำลังที่แข็งแกร่ง เป็นต้น น้ำเสียงที่ใช้จะมีลักษณะปลุก
 ระดมด้วยความรู้สึที่ค่อนข้างจะรุนแรงและแข็งกร้าวมุ่งมั่นเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
 และงานของอิสรา อมันตกุล จะมีลักษณะที่มุ่งตีแผ่ความเป็นจริงในสังคมมีแนวคิด
 คริสต์ศาสนาและศาสนาอิสลามสอดแทรกอยู่ เช่น ทศนะต่ออเซฟคือทหารเป็นอาชีพที่
 ก่อความรุนแรงให้กับผู้อื่น และสงครามการต่อสู้เพื่อปลดออกเป็นการต่อสู้ที่ชอบธรรม
 เป็นต้น

จากการศึกษาแนวคิดเรื่องสันติภาพ ในเรื่องสั้นของนักเขียนกลุ่มกบฏสันติภาพ
 ผู้วิจัยพบว่า ยังมีประเด็นที่น่าสนใจที่จะนำมาศึกษาอีกหลายประเด็น เช่น การศึกษา
 แนวคิดสันติภาพในงานของนักเขียนอื่นๆ หรือแม้แต่ในงานเขียนในระยะต่อมาก็มี
 เหตุการณ์ทางการเมืองที่เอื้อต่อการศึกษาดังกรณี 14 ตุลาคม 16 , พฤษภาทมิฬ เป็นต้น
 อีกทั้งยังมีนักเขียนใหม่ๆ เกิดขึ้นอีกมากมาย ที่ผลิตงานวรรณกรรมที่แสดงแนวคิดเรื่อง
 สันติภาพในงานเขียนของตน การศึกษาแนวคิดเรื่องสันติภาพในช่วงสมัยอื่นๆ จึงมี
 ความน่าสนใจไม่น้อย

สันติภาพดูจะเป็นคำที่มีความหมายกว้างขวาง การศึกษาสันติภาพเป็นการศึกษา
 ในลักษณะของสหวิทยาการโดยการรวมไปถึงการศึกษาศาสตร์ด้านอื่น ๆ เช่น ศาสนา
 ปรัชญา สังคมสงเคราะห์ การพัฒนา เป็นต้น จึงไม่น่าแปลกใจเลยที่การศึกษาเพื่อแสวง
 หาคคุณค่าของสันติภาพ มีอยู่ทั่วทุกมุมโลก เพราะสันติภาพเป็นแนวทางเพื่อการดำรง
 ชีวิตของมนุษย์และดูจะเป็นที่น่าภาคภูมิใจว่าปัจจุบัน การศึกษาสันติภาพเริ่มแพร่
 กระจายมากขึ้น นั่นหมายถึงมนุษย์ตระหนักถึงคุณค่าของสันติภาพ และร่วมมือกัน
 จรรโลงสันติภาพให้มนุษย์โลกอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข